

Hivatástörténet-gondozás a Magyar Királyi Csendőrségnél

A Magyar Királyi Csendőrséget 1881-ben hozta létre a magyar országgyűlés a Magyar Szent Korona alá tartozó vidéki területek közrendjének a biztosítása céljából.¹ A feladatát a testület kiválóan teljesítette. Az I. világháború éveit leszámítva a Magyar Királyi Csendőrség 90 % körüli büntetőeljárás aránnyal teljesítette hivatását.²

Magyarországon három ízben hoztak létre csendőr szervezetet: 1849-ben — a HABSBERG-neoabszolútizmus részeként — a Császári Királyi Csendőrséget³, majd 1881-ben a Magyar Királyi Csendőrséget⁴, melyet a Tanácsköztársaság után 1919-ben reorganizáltak.⁵ Mindhárom alkalommal a testület létrehozásának a célja deklarálta a közrend létrehozása vagy megőrzése volt. A magyarországi csendőr szervezeteket három ízben oszlatták fel: 1867-ben⁶, 1919-ben⁷ és 1945-ben.⁸ A feloszlás indoka mindhárom alkalommal deklarálta politikai volt. A megszüntetés okaként az előző politikai rendszer szolgálatát jelölték meg. A három feloszlás közül azonban két alkalommal — amikor a cél a polgári magyar rendvédelem újjászervezése volt — 1881-ben és 1919-ben a testületet újjászervezték. 1945-ben azonban merőben más volt a helyzet. Ekkor a polgári rend eltörlése volt a cél. A polgári rendszerhez erősen kapcsolódó szervezetnek nyilvánvalóan nem lehetett szerepe a magyarországi polgári demokrácia lebontásában. Ezért szóba sem jöhetett az újjászervezés, mivel a pártállami viszonyok között nem lehetett helye a polgári rendvédelmi modell kontinentális változata legerőteljesebb pillérszervezetének. A köztudatban még mindig él az a tévhit, hogy a Magyar Királyi Csendőrség feloszlását elrendelő 1 690/1945.ME. rendeletben a testület feloszlásának oka feltüntetéseként a magyarországi zsidóság deportálásában történő részvétel szerepelt. Ez azonban nem fedti a valóságot. Indítékként általában az előző kormányok „kiszolgálása” állt. A rendelet szövege nem a deportálással foglalkozik. A rendelet szerint az a csendőr volt igazolható, aki tevékenyen szembe szállt az 1939 utáni magyar kormányokkal. Tehát nem csak a német megszállás utáni, hanem a magyar legitim kormányokat is ide számították.⁹

A csendőrség lényegében — a napóleoni közigazgatási minta részeként — a XX. században terjedt el Európában.¹⁰ A kontinens valamennyi országában bevezették a testületet. Változást a két világháború jelentett, amikor a Szovjetunió területén, majd a Varsói Szerződés tagállamaiban, illetve az USA közvetlen befolyása alá került országokban a nemzeti csendőrségek helyébe más szervezeteket delegáltak. A Szovjetunió összeomlása után azonban a volt szocialista országok közül többen újra létrehozták a nemzeti csendőrségüket.

A csendőrség — mint rendvédelmi testületfajta, a rendvédelmi kvalifikációkon túl — két fő jellemzővel rendelkezik. Egyrészt szorosan kapcsolódik a polgári berendezkedéshez, másrészt nemzeti testület. E két jellemző befolyásolta a csendőr testületek szellemiségét, így a Magyar Királyi Csendőrség habitusát is.

A Magyar Királyi Csendőrség szellemisége mentes volt az osztályharcos szemlélettől, „A múltat végképp eltörölni” elméleti tételtől és annak a testületre adaptálásától. A testület szellemiségétől idegen volt az a nézet, mely szerint, ami régi az egyben rossz is. A nemzeti rendvédelem tapasztalatait nem tekintették alábbvalónak más országok tapasztalatainál. Ebből a szellemiségből fakadt a hivatási hagyományok és tapasztalatok tisztelete, azok gondozásának az igénye.

A Magyar Királyi Csendőrség — a társ magyar rendvédelmi testületekhez viszonyítva — nem rendelkezett különleges jogosultságokkal, illetve a költségvetése sem volt kiugró. A testület létszáma is mérsékelt volt, hiszen a történelmi Magyarországon és a trianoni határok közé szorított Közép-Magyarországon is 12 000 fő teljesített szolgálatot a Magyar Királyi Csendőrség személyi állománya körében. Ugyanakkor azonban Magyarország területének és lakosságának döntő többségében kiváló eredménnyel látta el a rendvédelem teendőit.¹¹

Ezen eredményeket a testület a személyi állományának köszönhette. Nem csupán arról volt szó, hogy a személyi állományt kiválóan felkészítették, teendőinek az ellátására a testületi tapasztalatokon nyugvó folyamatos csoportos önképzést valósítottak meg, továbbá a szakmai előmenetel előfeltétele volt a továbbképzéseken való eredményes részvétel, illetve a tisztai állomány a rendvédelem egy-egy szakterületének az elméleti művelésén fáradozott, adaptálva a külföldi eredményeket és „beforgatva” azokat a csendőrségi képzés rendszerébe.¹²

A szakmai felkészítés erős nemzettudatra épült és a nemzeti elkötelezettség szellemiségének a légkörében valósult meg. Ebben a légkörben természetes volt a személyi állomány identitástudata, illetve az ahhoz elengedhetetlenül szükséges hivatástörténet ápolása.

A hivatástörténetiség ápolásának egyik fontos lépése volt a testületi nap bevezetése. A kormányzó elhatározása alapján 1933-ban ünnepelte a testület első ízben a *csendőrnapot*.¹³ A csendőrnapi

nélkülözték a vásári látványosság jelleget, a „show-műsor” motívumokat. A csendőrnapon a Budai Várban az úgynevezett udvarlaki őrséget a csendőrség adta.¹⁴ A csendőr-parancsnokságok székhelyein, a térség meghívott prominens személyiségei előtt díszmenetben vonult el a testület kisebb-nagyobb alakulata. A prominens személyek közül általában a legtekintélyesebb személy beszédet tartott, melyben nem fukarkodott a testület érdemeinek a méltatásával. A rendezvényekről a folyóiratok tudósításokat közöltek. A rádióban is hasonló műsorokat sugároztak a csendőrnaphoz kapcsolódóan. A testület a csendőrnaphoz arra is felhasználta, hogy a csendőrségről, mint rendvédelmi testületről ismeretterjesztő alkotásokat tegyen közzé.¹⁵ A csendőrnaphoz oly nagy hatást gyakoroltak a személyi állomány tagjaira, hogy — a testület feloszlata után is — bárhová vetett őket a sors nyíltan vagy titokban megünneplék a csendőrnaphoz. A csendőrök elhalálása után pedig a leszármazottak közül egyesek a XXI. században is megünneplik a csendőrnaphoz.

A csendőrségi napok tehát a hivatástörténetiség ápolásának fontos csomópontjai voltak.¹⁶ A hivatástörténet szervezetszerű gondozásának igénye azonban a testület 50 éves fennállásának évfordulójához kapcsolódóan merült fel átfogó módon. Természetesen korábban is foglalkoztak — elsősorban a tiszti kar tagjai — a testületnek, illetve a csendőrségnek, mint rendvédelmi testülettípussal a történetével. A kutatások eredményeit a Csendőrségi Lapokban közzé is tették.¹⁷ A számos csendőrség-történeti tartalmú írásmű egyik legfontosabb alkotásának tekinthető, hogy a testület történetét összefoglaló módon bemutató alkotás is megjelent a Csendőrségi Lapokban.¹⁸ Ez volt a második írásmű — PRESZLY Lóránd testület-történeti írásművén kívül — amely a Magyar Királyi Csendőrség történetét dolgozta fel. A Csendőrségi Lapokban a csendőrség történetét az 1930-as években bemutató írásmű különnyomat formájában is megjelent.¹⁹ A Magyar Királyi Csendőrség fennállásának fél évszázados jubileuma alkalmából fokozatosan kiépítették a testületi hagyományápolás szervezeti kereteit, létrehozták az elméleti alapokat, illetve megteremtették a testületi hagyományok tiszteletének a színtereit.²⁰ A hivatástörténettel való foglalkozást az úgynevezett „Emlékbizottság” fogta össze, egyben pedig a témakör gondozásával kapcsolatos elképzeléseket is felkarolta, megvalósításukat elősegítette. Az „Emlékbizottság” élére nagytekintélyű, magas rendfokozatú nyugállományú csendőröket kértek fel. A bizottság tagjai pedig a csendőrség történetével kapcsolatos valamely szakterület kipróbált művelői voltak. Az „Emlékbizottság” a csendőrség főfelügyelőjének a tanácsadó szervezeteként működött. Feladatai ellátásának anyagi feltételeit ugyan a testület biztosította, azonban teendőinek ellátásához — ellentétben a csendőrséggel — adományokat is elfogadhatott.

A II. világháborúig a hivatástörténet gondozásának, illetve hasznosításának két fő területe alakult ki.

„Csendőr-könyvtár” kialakításába kezdtek. A könyvtár gyűjtőkörébe tartozónak tekintettek minden nyomtatott írásművet, amely a csendőrséggel foglalkozott, illetve a csendőrségről szólt. Ebben az értelemben tehát szakkönyvtárról volt szó, amely azonban a nagyközönség által is látogatható volt.

„Csendőr-levéltár” előkészítését is elkezdtek. Ide gondolták összpontosítani a testület irattáraiban őrzött azon válogatott iratokat, amelyekre a Magyar Királyi Csendőrségnek már nem volt szüksége. A „Csendőr könyvtár” és „Csendőr levéltár” elhelyezése az „Emlékbizottsággal” közös volt, Budapesten a Fő utca 71. szám alatt működtek.²¹

A „Csendőr Múzeum” témája is felmerült. Az avatatlan szemlélő azonban a témakörben könnyen zavarba jöhet. A Magyar Királyi Csendőrségnek ugyanis hét múzeuma volt. E múzeumok azonban a mai fogalmaink szerint gyűjteményeknek tekinthetők. Az egyik gyűjtemény — szombathelyi elhelyezéssel — a testület bünyügyi és közrendvédelmi tipikus eseteit, speciális eseményeit volt hivatva bemutatni oktató jelleggel. A másik gyűjteményt a Hadtörténeti Múzeum — korabeli nevén Hadimúzeum — keretei között kívánták létrehozni és fejleszteni. E gyűjteménynek az alapját az első csendőrnaphoz alkalomával létrehozott csendőrség-történeti kiállítás anyaga alkotta. E kiállítást a kormányzó személyesen nyitotta meg. A Hadimúzeumbeli gyűjtemény jellegében eltért a szombathelyitől. A Hadimúzeumbeli gyűjtemény ugyanis nem a bünyügyi és közrendvédelmi események feldolgozásával, hanem a Magyar Királyi Csendőrség történetének a bemutatásával foglalkozott.²²

„Aranykönyv” létrehozását tervezték, melyet azonban a háború miatt befejezni már nem tudtak. Az „Aranykönyv” a csendőr hősök életútját és hőstetteit lett volna hivatott rögzíteni. A hősi halottak közé sorolták a harctéren elesetteket, a szolgálat ellátása során erőszakos halált haltakat és bizonyos körülmények között a baleset és elemi csapás következtében elhaltakat. Ide tartozónak tekintették továbbá azokat a csendőröket is, akik a szolgálatteljesítésük közben természetes halált haltak, így utolsó lehetőségükig a testületet szolgálták. Külön kategóriát alkotott a csendőr vértanúk csoportja. Ide sorolták azokat, akikről pusztán a testülethez tartozás miatt vették el az életüket, illetve sanyargattak.

A II. világháború előtt a Tanácsköztársaság által kivégzett, illetve halálra gyötört, vagy megnyomorított csendőröket tartották ide tartozónak.²³

„*A Magyar Királyi Csendőrség története*” című — feltehetően többkötetes — mű létrehozásába kezdtek az alakulatok az „Emlékbizottság” felkérésére. E mű azonban a háború miatt nem készült el, a háború utáni viszonyok pedig lehetetlenné tették a létrejöttét. Végül 1980-ban Kanadában született meg e mű REKTOR Béla volt csendőr szerzőségével.²⁴ Magyarországon PRESZLY Lóránd 1920-ban kiadott műve után az egyes csendőri szakterületek történetét feldolgozó könyveket követően²⁵ PARÁDI József szerzőségével 2012-ben jelent meg a testület történetét átfogó módon és tudományos szinten feldolgozó prekonceptió mentes kötet.²⁶

„*Emlékkönyv*” kiadványban kívánták részesíteni a csendőr esküt tett csendőröket. E dekoratív kötetben az eskü szövegét, a csendőr tízparancsolatot, a szolgálati utasításnak a csendőr kötelességeit és magatartását szabályozó részeit, kimagasló csendőr hőstettek leírását, a csendőr vértanúk felsorolását, végül pedig a nemzetvédelmi tudnivalókat kívánták megjeleníteni.²⁷

„*Emléklapot*” kívántak létrehozni a nyugállományba vonuló csendőrök számára. Az „Emléklapon” a nyugdíjas csendőr fényképe mellett fel kívánták tüntetni a kitüntetéseit, szolgálati beosztásait és állomáshelyeit.²⁸

A „*csendőrlévelezőlap sorozatot*” bővíteni kívánták a csendőr hőstetteket bemutató új levelezőlapokkal.²⁹

Végül pedig, de nem utolsósorban a csendőr őrökön úgynevezett „*emléksarkok*” kialakításába kezdtek. Ezen emléksarkokba az őrön hősi halált halt csendőrök fényképe és hőstettük leírása került elhelyezésre.³⁰

Összességében bizton állítható, hogy az emlékbizottság jó munkát végzett. Megteremtette, illetve hozzákezdett a szakkönyvtár, szaklevéltár és szakgyűjtemények felállításához, amelyek nélkül illuzórikus lett volna a testülettörténeti feldolgozó munka. Meghatározták a feldolgozás általános és fő irányait. Mindezt oly módon tették, hogy a keletkezett eredmények bemutatásával nem csupán a testület személyi állományát célozták meg, hanem a nagyközönség számára is lehetővé tették a könyvtár és a gyűjtemény látogatását, illetve — döntően a csendőrnapihoz kacsozóan — a folyóiratokban és a rádióban a testület történetét bemutató ismeretterjesztő közleményeket publikáltak, illetve sugároztak. A testületen belül pedig lényegében a kezdetektől (eskütétel), az aktív szolgálat végéig (nyugállományba vonulás) a hivatástudatot és a testület történetiségét egybeolvasztották az egyéni tettekkel és életutakkal. A testület egyik legfontosabb erénye a szervezettség és a lelkiismeretes feladat-végrehajtás, valamint a feladatorientált struktúra létrehozása megtalálható volt a hivatástörténetiség gondozása területén is.

Jegyzetek:

- ¹ 1881/II.tc. ; 1881/III.tc.
- ² PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenységei.
- ³ ZACHAR: Fejezetek az osztrák csendőrség történetéből 1849-1918. 105.p.
- ⁴ 1881/II.tc. op.cit. ; 1881/III.tc.op.cit.
- ⁵ SUBA: „Csendőralakulások” a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. ; PARÁDI: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított, közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* 55-60.p.
- ⁶ PARÁDI: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított, közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* op.cit. 107.p.
- ⁷ 1/1919. BN.r.
- ⁸ 1 690/1945.Me.r.
- ⁹ PARÁDI: Tények és érzelmek egy hajdani magyar rendvédelmi testület története kapcsán.
- ¹⁰ REKTOR: 30-43.p.
- ¹¹ PARÁDI: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított, közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* op.cit. 93-110.p.
- ¹² PARÁDI: A csendőrtisztképzés és a fizetési osztályokba sorolt állami alkalmazottak szakvizsgarendszere.
- ¹³ Szerkesztőségi közlemény: Csendőrnapi. ; Szerkesztőségi közlemény: Az első csendőrnapi. ; PARÁDI: Elpusztított emlékhelyek.
- ¹⁴ Szerkesztőségi közlemény: Udvarlaki őrseg. ; Szerkesztőségi közlemény: Csendőrnapi 1944-ben.
- ¹⁵ VARRÓ
- ¹⁶ Szerkesztőségi közlemény: A csendőrség nagy napja.
- ¹⁷ Szerkesztőségi közlemény: Emlékezzünk.
- ¹⁸ Szerkesztőségi közlemény: A m.kir. csendőrség története.
- ¹⁹ PRESZLY
- ²⁰ Szerkesztőségi közlemény: Csendőr levéltár és múzeum.
- ²¹ CZEGLÉDY
- ²² Szerkesztőségi közlemény: Múzeumunk.

²³ Amennyiben a XXI. században kerülne kialakításra az „Aranykönyv” az abban foglalt csendőr vértanúk létszáma jóval több volna, mint a II. világháború előtt. A Magyar Királyi Csendőrség személyi állományának a honvédő harcok után életben maradt tagjait szinte kivétel nélkül ide lehetne sorolni, hiszen a legszerencsésebbek közé tartoztak azok, akik emigrációba kényszerültek.

²⁴ REKTOR. op.cit.

²⁵ PARÁDI: *A határszéli csendőrség 1891-1914.* ; SZAKÁLY ; CSAPÓ ; KAISER

²⁶ PARÁDI: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított, közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* op.cit.

²⁷ CZEGLÉDY. op.cit.

²⁸ Loc.cit.

²⁹ Loc.cit.

³⁰ Loc.cit.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK, KISMONOGRÁFIÁK ÉS HASONLÓ JELLEGŰ KÖTETEK

- CSAPÓ — CSAPÓ Csaba: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.* Pécs, 1999, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. 186 p. HU-ISBN 963 90 7940 5. /Pannónia Könyvek/ HU-ISSN 0237-4277.
- KAISER — KAISER Ferenc: *A Magyar Királyi Csendőrség története a két világháború között.* Pécs, 2002, Pro Pannónia Kiadó Alapítvány. 175 p. HU-ISBN 963 9079 82 0. /Pannónia Könyvek/ HU-ISSN 0237-4277.
- PARÁDI: *A határszéli csendőrség 1891-1914.* — PARÁDI József: *A határszéli csendőrség 1891-1914.* Budapest, 1984, Határőrség. 91 p. HU-ISBN —
- PARÁDI József: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított, közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* — PARÁDI József: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított, közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* Budapest, 2012, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 281 p. HU-ISBN 978 963 08 4794 0. /A magyar rendvédelem-történet öröksége, 2./ HU-ISSN 2062-8447.
- PRESZLY — PRESZLY Lóránd: *A magyar Királyi Csendőrség története 1881-1919.* Budapest, 1920, Honvédelmi Sajtóvállalat. 142 p.
- REKTOR — REKTOR Béla: *A Magyar Királyi Csendőrség oknyomozó története.* Cleveland, Ohio, USA, 1980, Árpád Könyvkiadó Vállalat. 552 p. USA-ISBN 0 934214 01 8.
- SZAKÁLY — SZAKÁLY: *A magyar tábort csendőrség története 1938-1945.* Budapest, 2000, Ister. 173 p. HU-ISBN 963 92 4324 8.

TANULMÁNYOK

- PARÁDI: Tények és érzelmek egy hajdani magyar rendvédelmi testület története kapcsán. — PARÁDI József: Tények és érzelmek egy hajdani magyar rendvédelmi testület története kapcsán. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVII.évf. (2009) 20.sz. 93-99.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2006. szeptember 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A XIX-XX. századi magyar forradalmak hatása a nemzeti rendvédelmi rendszerünkre” című XX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A csendőrtisztképzés és a fizetési osztályokba sorolt állami alkalmazottak szakvizsgarendszere. — PARÁDI József: A csendőrtisztképzés és a fizetési osztályokba sorolt állami alkalmazottak szakvizsgarendszere. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIII.évf. (2007) 16.sz. 100-104.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A rendvédelmi szakképzés története” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: Elpusztított emlékhelyek. — PARÁDI József: Elpusztított emlékhelyek. *Rendvédelem-történeti Hírlével (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis)*, XVII.évf. (2008) 29-30.sz. 96-108.p. HU-ISSN 1785-3257.
- PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenységei. — PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenységei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXI.évf. (2011) 24.sz. 91-99.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005.” című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

- SUBA: „Csendőralakulások” a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. — SUBA János: „Csendőralakulások” a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921. A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 169-178.p. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben*” című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- ZACHAR: Fejezetek az osztrák csendőrség történetéből 1849-1918. — ZACHAR József: Fejezetek az osztrák csendőrség történetéből 1849-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII.évf. (1997) 8. sz. 105-109.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A napóleoni közbiztonsági őrtisztület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig.*” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- VARRÓ — VARRÓ István: Rádióközvetítés az ungvári csendőr iskolából: „Székely fiúkból nevelik a fiatal magyar csendőröket” közvetítés az ungvári csendőr iskolából. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, HU-ISSN 1216-6774. XII.évf. (2007) 15.sz. 212-219. p. A tanulmány korábbi változata 2001. november 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Az európai és a magyar rendvédelem a XIX-XX. században*” című XV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

CIKKEK

- CZEGLEDY — CZEGLEDY Jenő: A csendőrszellem ápolásáról. *Csendőrségi Lapok*, XXIV. (1944) 4.sz. 103-104.p.
- Szerkesztőségi közlemény: Emlékezzünk. — Szerkesztőségi közlemény: Emlékezzünk. *Csendőrségi Lapok*, XVII.évf. (1927) 6.sz. 110-114.p.
- Szerkesztőségi közlemény: Múzeumunk. — Szerkesztőségi közlemény: Múzeumunk. *Csendőrségi Lapok*, XXIII.évf. (1933) 2.sz. 33.p.
- Szerkesztőségi közlemény: Udvarlaki őrség. — Szerkesztőségi közlemény: Udvarlaki őrség. *Csendőrségi Lapok*, XXIII.évf. (1933) 3.sz. 96-100.p.
- Szerkesztőségi közlemény: Csendőrnapi. — Szerkesztőségi közlemény: Csendőrnapi. *Csendőrségi Lapok*, XXIII.évf. (1933) 4.sz. 97.p.
- Szerkesztőségi közlemény: Az első csendőrnapi. — Szerkesztőségi közlemény: Az első csendőrnapi. *Csendőrségi Lapok*, XXIII.évf. (1933) 4.sz. 99-102.p.
- Szerkesztőségi közlemény: A csendőrség nagy napja. — Szerkesztőségi közlemény: A csendőrség nagy napja. *Csendőrségi Lapok*, XXIV.évf. (1934) 4.sz. 97-105.p.
- Szerkesztőségi közlemény: A m.kir. csendőrség története. — Szerkesztőségi közlemény: A m.kir. csendőrség története. *Csendőrségi Lapok*, XXIV.évf. (1934) 4.sz. 110-117.p.
- Szerkesztőségi közlemény: Csendőrnapi 1944-ben. — Szerkesztőségi közlemény: Csendőrnapi 1944-ben. *Csendőrségi Lapok*, XXXIV.évf. (1944) 5.sz. 139-147.p.
- Szerkesztőségi közlemény: Csendőr levéltár és múzeum. — Szerkesztőségi közlemény: Csendőr levéltár és múzeum. *Csendőrségi Lapok*, XXXIV.évf. (1944) 13.sz. 423.p.

JOGSZABÁLYOK

- 1881/II.tc. — 1881/II.tc. a csendőrség legénységi állományának a kiegészítéséről.
- 1881/III.tc. — 1881/III.tc. a közbiztonsági szolgálat szervezéséről.
- 1/1919. BN.r. — 1/1919. BN.r. a Vörös Őrség létrehozásáról.
- 1 690/1945.Me.r. — 1 690/1945. Me.r. a csendőrség feloszlásáról és az államrendőrség megszervezéséről. *Magyarországi Rendeletek Tára*, LXXIX.évf. (1945) I-VI. füzet 131-133.p.

A Magyar Királyi Csendőrség tervezett hivatástörténet gondozási színterei

